KENYAPLEX EXAMS

CHETI CHA ELIMU YA MSINGI KENYA (KCBE)
TATHMINI YA SHULE YA UPILI YA JUU
TATHMINI YA MWISHO WA MUHULA WA 2, 2026
GREDI YA 10 – KISWAHILI
Muda: Saa 2

TAARIFA ZA MWANAFUNZI

Jina: _____ Shule: _____

Nambari ya Tathmini: _____ Tarehe: _____

Nambari ya Shule: _____ Sahihi: _____

MAELEKEZO KWA WANAFUNZI

1. Andika jina lako katika nafasi ulizopewa hapo juu.
2. Andika jina la shule yako na darasa lako katika nafasi ulizopewa.
3. Andika nambari yako ya usajili na tarehe ya tathmini katika nafasi ulizopewa.
4. Karatasi hii ina sehemu mbili: A na B.
5. Jibu maswali yote katika sehemu A na sehemu B.
6. Jibu maswali kwa lugha ya Kiswahili.
7. Majibu yote LAZIMA yaandikwe katika nafasi ulizopewa kwenye karatasi hii.
8. USIONDOE ukurasa wowote kutoka kwenye karatasi hii ya maswali.

ALAMA ZA MWANAFUNZI

SEHEMU	SEHEMU A	SEHEMU B	ASILIMIA (%)	KUZ 1	KUZ 2	KUF 1	KUF 2	KUK 1	KUK 2	CHI 1	CHI12
KIWANGO CHA ALAMA	ALAMA 30	ALAMA 50		90–100	75–89	58–74	41–57	31–40	21–30	11–20	1–10
POINTI			8 POINTI	7 POINTI	6 POINTI	5 POINTI	4 POINTI	3 POINTI	2 POINTI	1 POINTI	
JUMLA YA ALAMA ZA MWANAFUNZI											

SEHEMU YA KWANZA: MAZUNGUMZO, UFAHAMU NA MUHTASARI [ALAMA 30]

1. MAZUNGUMZO NA USIKILIZAJI (Alama 10)

(Mwalimu amsomee mwanafunzi kifungu kifupi kuhusu "Umuhimu wa Kuhifadhi Mazingira nchini Kenya" kisha mwanafunzi ajibu maswali yafuatayo).

UMUHIMU WA KUHIFADHI MAZINGIRA NCHINI KENYA

Nchini Kenya, mazingira ni muhimu sana kwa maisha ya watu na wanyama. Mazingira yanajumuisha miti, mito, wanyama, hewa na ardhi. Watu wanapaswa kuyatunza mazingira ili kuzuia uchafuzi na uharibifu wa mazingira. Kukata miti ovyo husababisha ukame na upungufu wa mvua. Pia, kutupa taka hovyo husababisha magonjwa na kuharibu mazingira.

Serikali pamoja na wananchi wamekuwa wakipanda miti na kusafisha mazingira ili kuhifadhi mazingira. Wanafunzi pia wanahimizwa kushiriki katika shughuli za usafi shuleni na nyumbani. Kuhifadhi mazingira husaidia kupata hewa

safi, maji safi na kulinda wanyama wa porini. Kila mtu ana wajibu wa kuhakikisha mazingira yanabaki safi na salama kwa vizazi vijavyo.

a) Tambua sauti mbili zenye muundo wa konsonanti mfuatano (mfano: /mb/, /bw/) zilizotumika katika mazungumzo uliyosikia. (Alama 2)

b) Toa hoja mbili ambazo msemaji amezitumia ili **kushawishi** hadhira kuhusu ukweli wa mabadiliko ya tabianchi. (Alama 4)

c) Katika **mjadala** wa papo kwa hapo, ungetumia mbinu gani ya adabu ili kumpinga mwenzako bila kumvunjia heshima? (Alama 4)

2. UFAHAMU WA KUSOMA (Alama 10)

Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu maswali.

Teknolojia imebadilisha sana maisha ya vijana nchini Kenya katika miaka ya hivi karibuni. Zamani, wanafunzi walitegemea vitabu vya maktabani pekee kupata maarifa, lakini siku hizi wanaweza kutumia simu za mkononi, kompyuta na intaneti kupata habari kwa urahisi zaidi. Katika Alliance High School wanafunzi wengi wanatumia majukwaa ya kidijitali kufanya utafiti wa masomo yao, kuwasiliana na walimu na hata kushirikiana katika kazi za vikundi. Kupitia teknolojia, wanafunzi wanaweza kupata vitabu pepe, video za elimu na mafunzo mbalimbali yanayowawezesha kuelewa masomo kwa haraka zaidi.

Walimu pia wamefaidika kwa sababu wanaweza kutumia projektor, kompyuta na programu mbalimbali kufundishia darasani. Hali hii imefanya masomo kuwa ya kuvutia na rahisi kueleweka. Aidha, wanafunzi wanaweza kufanya mitihani ya mtandaoni na kutuma kazi zao kwa walimu kupitia baruapepe au majukwaa ya masomo. Teknolojia pia imewawezesha wanafunzi kujifunza mambo mapya kutoka nchi nyingine na kushirikiana na wanafunzi wa sehemu mbalimbali duniani.

Hata hivyo, pamoja na manufaa hayo, matumizi ya teknolojia yameleta changamoto kadhaa. Baadhi ya vijana hutumia muda mwingi katika mitandao ya kijamii badala ya kusoma. Wengine hujihusisha na mawasiliano yasiyofaa au kueneza habari za uongo. Pia, matumizi mabaya ya simu shuleni yanaweza kusababisha wanafunzi kukosa umakini darasani na kushuka kwa kiwango cha taaluma. Kuna pia hatari ya uraibu wa intaneti ambao huathiri afya ya akili na tabia za wanafunzi.

Wazazi, walimu na serikali wameendelea kuwashauri vijana kutumia teknolojia kwa njia yenye manufaa. Vijana wanahimizwa kutumia intaneti kufanya utafiti, kujifunza stadi mpya na kuwasiliana kwa heshima. Ni muhimu kwa wanafunzi kuwa waangalifu wanapotumia mitandao ya kijamii ili kuepuka madhara kama vile utapeli, lugha chafu na matumizi mabaya ya muda. Teknolojia ikiwa itatumika vizuri inaweza kusaidia sana maendeleo ya elimu na maisha ya vijana nchini Kenya.

Maswali

a) Eleza jinsi teknolojia ilivyosaidia elimu kulingana na kifungu. (Alama 2)

_____

_____

b) Toa kichwa mwafaka kwa kifungu hiki kupitia mbinu ya kusoma kwa kuduhushi. (Alama 2)

_____

_____

c) Eleza maana ya maneno yafuatayo kama yalivyotumiwa: (Alama 4)

i) Majukwaa

_____

_____

ii) Kidijitali

_____

_____

d) Kwa nini mwandishi anasisitiza tahadhari katika matumizi ya mitandao? (Alama 2)

_____

_____

3. UFUPISHO/MUHTASARI (Alama 10)

Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu swali.

Zoezi la kupanda miti limekuwa mojawapo ya shughuli muhimu sana katika ajenda ya kitaifa ya Kenya kwa sababu linachangia pakubwa katika uhifadhi wa mazingira na maendeleo ya uchumi wa nchi. Nchini Kenya, misitu kama Mau Forest na Aberdare Range ni miongoni mwa misitu muhimu inayotegemewa kama chanzo kikuu cha maji. Mito mingi inayotumika na wananchi majumbani, mashuleni na viwandani hupata maji yake kutoka katika maeneo haya ya misitu. Aidha, misitu hii husaidia kuvutia mvua na kudhibiti mabadiliko ya tabianchi ambayo yamekuwa changamoto kubwa katika dunia ya leo.

Wataalamu wa mazingira wanaonya kuwa ukataji miti ovyo unaweza kusababisha ukame, kupungua kwa maji katika mito na hata kutoweka kwa baadhi ya wanyama na mimea. Hali hii inaweza kuathiri sana shughuli za kilimo ambazo ndizo tegemeo kuu la wananchi wengi nchini Kenya. Kilimo kinapodorora kutokana na ukosefu wa mvua na maji ya

kutosha, nchi inaweza kukumbwa na njaa, umaskini na kupanda kwa gharama ya maisha. Zaidi ya hayo, ukosefu wa miti huongeza mmomonyoko wa udongo na kuharibu ardhi inayofaa kwa kilimo.

Kutokana na changamoto hizi, serikali ya Kenya imekuwa ikihamasisha wananchi kushiriki katika shughuli za upandaji miti katika shule, makanisa, mashamba na maeneo ya umma. Wanafunzi pia wanahimizwa kupanda miti shuleni ili kujifunza umuhimu wa kuhifadhi mazingira tangu wakiwa wadogo. Mashirika mbalimbali ya mazingira yanaendelea kutoa elimu kwa wananchi kuhusu faida za miti katika maisha ya binadamu. Kupitia juhudi hizi, Kenya inaweza kuhakikisha kuwa mazingira yanahifadhiwa vizuri kwa ajili ya kizazi cha sasa na kijacho.

Swali:

Fupisha aya iliyo hapo juu kwa maneno yasiyozidi ishirini (30). (Alama 10)

NAKALA CHAFU

NAKLA SAFI

SEHEMU YA PILI: [ALAMA 50]

4. JAZA MAPERAFE (Alama 10)

(Jaza pengo kwa neno mwafaka zaidi).

Mwalimu (i)_____ aliingia darasani kwa tabasamu. Alituambia (ii)_____ masomo ya (iii)_____ ni muhimu sana kwa (iv)_____ ya kesho. (v)_____ mwanafunzi alitakiwa (vi)_____ kitabu chake (vii)_____ kuanza kuandika (viii)_____ ambayo ilikuwa (ix)_____ ubaoni. Sote tulifurahia (x)_____ huyo.

5. SARUFI NA MATUMIZI YA LUGHA (Alama 20)

a) Tambua aina za maneno yaliyopigiwa mstari: (Alama 4)

<u>Yule</u> **<u>mwanafunzi</u>** **<u>anacheza</u>** **<u>vizuri.</u>**

_____

_____

_____

_____

b) Tia maneno haya katika ngeli zake: (Alama 4)

i. Mwalimu: _____
ii. Kiti: _____

c) Kanusha sentensi ifuatayo katika wakati uliopita: (Alama 4)

Mwanafunzi atasoma kitabu.

_____

_____

d) Nyambua kitenzi **<u>Cheza</u>** katika kauli zifuatazo: (Alama 4)

i. Kutendea: _____
ii. Kutendwa: _____

e) Bainisha kama sentensi hii ni Sahili, Ambatano au Changamano: (Alama 4)

Ingawa mvua ilinyesha, tulicheza mpira lakini tulichelewa kufika nyumbani.

_____

_____

6. KUANDIKA INSHA (Alama 20)

Andika wasifu wa mwanasayansi au kiongozi unayemvunudu nchini Kenya ukiangazia mchango wake kwa jamii.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

THIS IS THE LAST PRINTED PAGE